

पूर्वके नित्ये ॥ ८ ॥ अष्टाभिर्गुणैः शुश्रूषाश्रवणं पङ्कधारणमूहनमपोहनं विज्ञानं तत्त्वज्ञानं चेतितैः पञ्चाशद्वर्षवयसमित्येकैकस्य विशेषणं ॥ ९ ॥ १० ॥ सप्तभिः षट्गयाक्षाः स्त्रियः पानमिति चतुर्भिः कामजैः दण्डपातनं वाक्पारुष्यं अर्थदूषणमिति त्रिभिः क्रोधजैरिति सप्तभिः अष्टानां ब्राह्मणचतुष्टयं शूद्रत्रयं सुतश्चेति षोः ॥ ११ ॥ तेलयाद्रष्टव्याः ॥ १२ ॥ गूढन्यासापहारादिकं तेत्वयानयासं अन्योन्यविवदसा नौद्रव्ये परस्परसंबंधं दूषयतस्तथा च उभयोरसंबंधाद्राजकीयमिदमिति बुद्धि नकारयेदित्यर्थः सार्धः ॥ १३ ॥ परिस्रवेत्तु मंदं मंदमन्यत्र गच्छेत् ॥ १४ ॥ १५ ॥ अधर्मत इति च्छेदः धर्ममूलराज्ये ॥ १६ ॥ १७ ॥ ततः साक्षीति यतो परीक्षायां सामात्यस्य राज्ञोऽधोगतिस्ततो हेतोस्तत्त्वव्यवहारजातं परीक्ष्यं तथाहि अर्थिनाममायं शतं तु वर्णान्धारयतीति पक्षे उपन्यस्तेयदि प्रत्यर्षी धारयामीति वेदं तदानसाक्ष्यादिप्रयोजनम

वैश्यान्वितेन संपन्नानेकविंशतिसंख्यया ॥ त्रींश्च शूद्रान्विनीतांश्च शुचीन्कर्मणि पूर्वके ॥ ८ ॥ अष्टाभिश्च गुणैर्युक्तं सूतं पौराणिकं तथा ॥ पञ्चाशद्वर्षवयसं प्रगल्भमनसूयकं ॥ ९ ॥ श्रुतिस्मृतिसमायुक्तं विनीतं समदर्शिनं ॥ कार्यविवदमानानां शक्तमर्थेष्वलोलुपं ॥ १० ॥ वर्जितं चैव व्यसनैः सुधौरेः सप्तभिर्भृशं ॥ अष्टानां मंत्रिणां मध्ये मंत्रराजोपधारयेत् ॥ ११ ॥ ततः संप्रेषयेद्राष्ट्राष्ट्रीयाय च दर्शयेत् ॥ अनेन व्यवहारेण द्रष्टव्यास्ते प्रजाः सदा ॥ १२ ॥ न चापि गूढं द्रव्यं ते ग्राह्यं कार्योपघातकं ॥ कार्येष्वलुविपन्नेत्वां सोऽधर्मस्तांश्च पीडयेत् ॥ १३ ॥ विद्रवैश्चैव राष्ट्रं तेऽन्यात्पक्षिगणा इव ॥ परिस्रवेच्च सततं नौ विशीर्णे वसागरे ॥ १४ ॥ प्रजाः पालयतोऽसम्यगधर्मेणेह भूपतेः ॥ हार्दभयं संभवति स्वर्गश्चास्य विरुद्ध्यते ॥ १५ ॥ अथ योऽधर्मतः पाति राजामात्योऽथवात्मजः ॥ धर्मासने सन्नियुक्तोऽधर्ममूले न रर्षभ ॥ १६ ॥ कार्येष्वधिकृताः सम्यगकुर्वन्तो नृपानुगाः ॥ आत्मानं पुरतः कृत्वा यां त्यधः सहपार्थिवाः ॥ १७ ॥ बलात्कृतानां बलिभिः रूपणं बहुजल्पतां ॥ नाथो वै भूमिपो नित्यमनाथानां नृणां भवेत् ॥ १८ ॥ ततः साक्षिबलं साधुद्वेधवा दकृतं भवेत् ॥ असाक्षिकमनाथं वा परीक्ष्य तं द्विशेषतः ॥ १९ ॥ अपराधानुरूपं च दंडं पापेषु धारयेत् ॥ वियोजयेद्दुर्नैर्ऋतं नृपानथ बंधनैः ॥ २० ॥ विनये च्चापि दुर्दत्तान्महारैरपि पार्थिवः ॥ सांत्वेनोपप्रदानेन शिष्टांश्च परिपालयेत् ॥ २१ ॥ राज्ञोऽवधं चिकीर्षेद्यस्तस्य चित्रोऽवधो भवेत् ॥ आदीपकस्य स्तेनस्य वर्णसंकरिकस्य च ॥ २२ ॥

वीदस्तत्र कृतं साक्षिबलं साधु भवेत् निर्णायकमिति शेषः तत्र अर्थिना प्रत्यर्थिनि स्वार्थसाधनाय साक्षिपञ्चशपथो वा आस्थेयः क्षेत्रादिविषये विवादश्चेद्भोगोऽपि प्रदर्शनीयः यदानुप्रत्यर्थी वदति सत्यमस्य मया गृहीतं परंतु प्रत्यर्थितमिति वा अस्मिन् पक्षे पूर्वमेवायं मया पराजितोऽस्ति पुनर्निरुज्जत्वा दुपागत इति वा वदति तदा प्रत्यर्पणकालीना अर्थिपराजयकालीना वा साक्ष्यादयः प्रदर्शनीयाः यद्यर्थिनः प्रत्यर्थिनो वा साक्ष्यादिकं नास्ति शपथं वा परोऽनुमन्यते तदा तद्विवादास्पदं द्रव्यमसाक्षिकत्वा दनाथं निःस्वामिकं भवति अर्थी च तन्मुंचति तदा विशेषतस्तत्परशुग्रहणादिना तस्मिन् प्रीक्ष्यमिति ॥ १८ ॥ परीक्षोत्तरमपि किं कार्यमत आह अ पराधेति ॥ १९ ॥ २० ॥ चित्रोनेकधा आदीपकस्य गृहादि दाहकस्य चित्र इति सर्वत्रानुकुष्यते ॥ २१ ॥ युक्तस्य यथाशास्त्रमवहितस्य चित्रवधं कुर्वतोऽपि राज्ञो दोषो नास्ति प्रत्युत धर्म एवास्तीत्यर्थः ॥ २२ ॥